ខ្ញុំចង់ដឹង

សត្វ
នៅកម្ពុជា និងនៅទីដទៃ

SIPAR

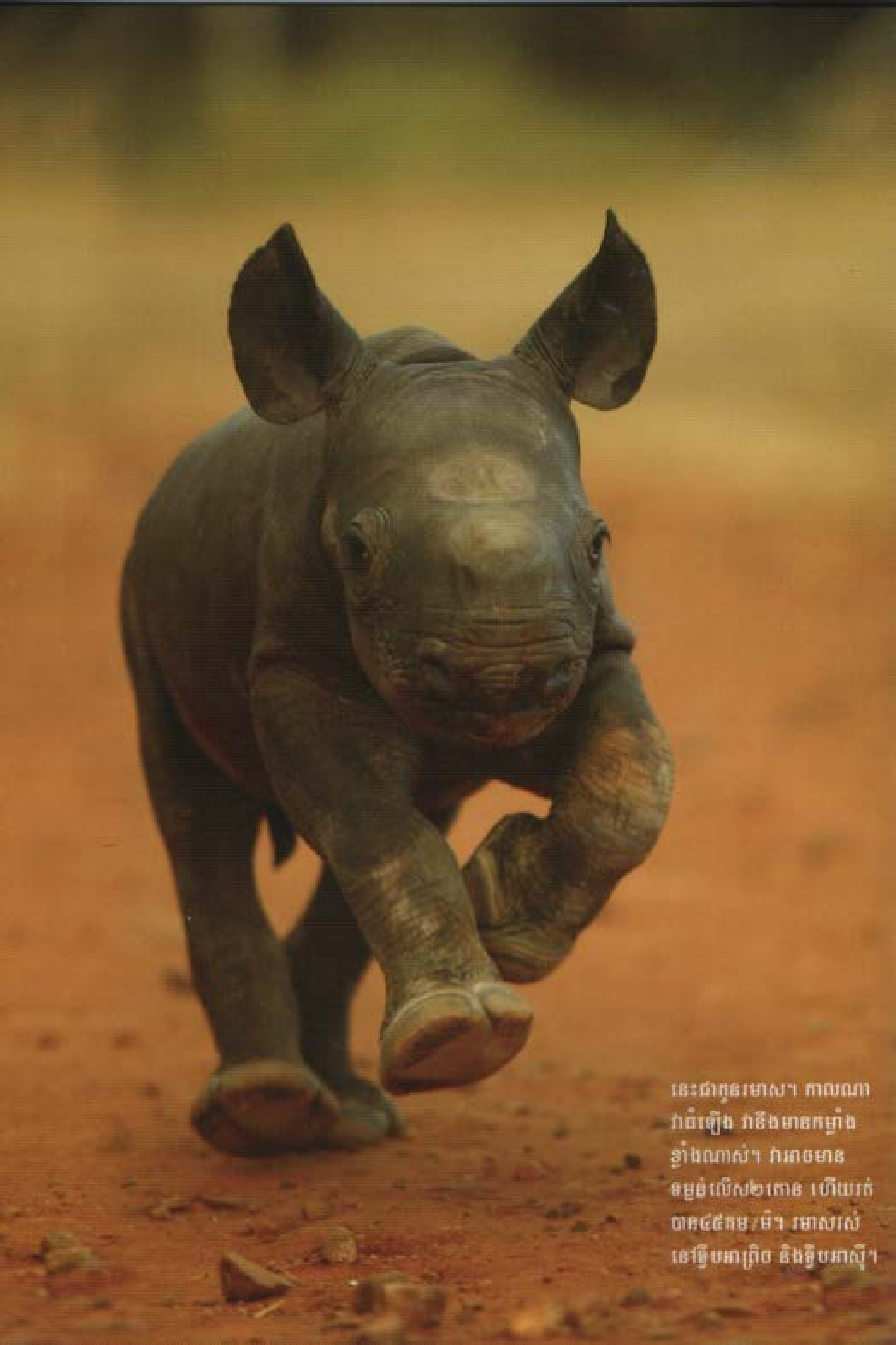

នេះជាកូនរមាស។ កាលណា
វាធំឡើង វានឹងមានកម្លាំង
ខ្លាំងណាស់។ វាអាចមាន
ទម្ងន់លើស២តោន ហើយរត់
បាន៤៥គម/ម៉។ រមាសរស់
នៅទ្វីបអាហ្វ្រិក និងទ្វីបអាស៊ី។

SIPAR

ខ្ញុំចង់ដឹង

អំណោយ
អ្នកឧកញ៉ា ចន្ទ្រ - សារុន

ម.ក.ឯ.ក AIDOC
Code: 172-006
Date:
Donated by:

សត្វ នៅកម្ពុជា និងនៅទីដទៃ

អ្នកទទួលខុសត្រូវបោះពុម្ពផ្សាយ : ហុក សុទ្ធិ - **អ្នកសម្របសម្រួលបោះពុម្ពផ្សាយ :** ហុក សុជាតា
នាយកសមូហកម្ម : ស៊ិនហេង ម៉េងឈាង - **អ្នកទទួលខុសត្រូវលើក្រាភិច:** ប៉ែន សំបូរណ៍
អ្នកពិនិត្យអត្ថបទ : ហែម វ៉ាន់ឌី, ហុក សាវិទូ និង ហេង ដារី

សៀវភៅនេះ បានទទួលការអនុញ្ញាតពីក្រសួងអប់រំ យុវជន និងកីឡា តាមប្រកាសលេខ **៣៦៨ អយក.ប្រក.** ចុះថ្ងៃទី០២ ខែមីនា ឆ្នាំ២០០៧ ដើម្បីឱ្យបោះពុម្ពផ្សាយ សម្រាប់ប្រើប្រាស់ជាសៀវភៅអានបន្ថែម នៅតាមសាលារៀនចំណេះទូទៅ។

មាតិកា

ថនិកសត្វ 6

ថនិកសត្វគីណាស៊ី, ថនិកសត្វម៉ាសាស៊ី, ថនិកសត្វទឹក

បក្សី 14

បក្សីសត្វរំពា, បក្សីបំលាស់លំនៅ, បក្សីគោក

ល្មូន 20

ពួកអណ្តើក, ពួកក្រពើ, ពួកបង្កួយ, ពួកពស់

កង្កែប 26

កង្កែប, គីង្គក់, និងសាឡាម៉ង់

ត្រី 30

ត្រីទឹកសាប, ត្រីសមុទ្រ, ត្រីចម្លែក

សត្វឥតឆ្អឹងកង 38

អាកត្រូប៉ូត-សត្វល្អិត, អាកត្រូប៉ូតផ្សេងៗទៀត, សត្វឥតឆ្អឹងកងឯទៀតៗ

យើងជួយការពារសត្វ 47

សត្វជា...

សត្វជាភាវៈរស់មានរូបរាងប្លែកៗ ដែលរស់នៅលើភពផែនដីយើងនេះ។ គេស្គាល់សត្វប្រហែលជា១.៥លានប្រភេទ ហើយនៅមានសត្វជាច្រើនទៀតដែលត្រូវសិក្សាស្វែងយល់ (តាមការប៉ាន់ស្មាន ប្រហែល៣០លានប្រភេទ)។ សត្វទាំងអស់មានលក្ខណៈរួមគ្នាដូចតទៅ:

- វាកើត លូតលាស់ធំ បន្តពូជ និងស្លាប់ទៅវិញ។
- វាស៊ីរុក្ខជាតិ ឬស៊ីសត្វឯទៀតជាអាហារ។
- វាកំរើក វាផ្លាស់ទីកន្លែង។
- វាដកដង្ហើម ស្រូបយកអុកស៊ីសែនពីខ្យល់ ឬពីទឹក។
- វាចេះឈឺចាប់។

ដើម្បីសំគាល់សត្វទាំងនោះ ដែលមានប្រភេទ រូបរាង និងសម្បុរផ្សេងៗ គេចែកពួកវាជា២ក្រុមធំៗគឺ សត្វឆ្អឹងកង និងសត្វឥតឆ្អឹងកង។

សត្វឆ្អឹងកង

ពួកវាមានគ្រោងឆ្អឹងក្នុង លលាក្បាល ឆ្អឹងខ្នង និងឆ្អឹងជំនីរ។ គ្រោងឆ្អឹងមានភាពរឹងមាំ សម្រាប់ទ្រទ្រង់រូបកាយ ការពារគ្រឿងក្នុងរបស់សត្វ និងចងភ្ជាប់សាច់ដុំទាំងឡាយ។ សត្វឆ្អឹងកងភាគច្រើនមានគ្រោងឆ្អឹងធ្វើដោយឆ្អឹងរឹង ខ្លះទៀតដោយឆ្អឹងខ្ចី។ គេចែកសត្វឆ្អឹងកងទាំងអស់ជា៥ថ្នាក់ :

ថនិកសត្វ ប្រហែល ៤ ៥០០ប្រភេទ មាន មនុស្ស សេះ ស្វា បាឡែន...។

បក្សី ប្រហែល ៩ ០០០ប្រភេទ មាន សេក ឥន្ទ្រី ក្ងោក ត្រចៀកកាំ...។

ល្មូន ប្រហែល ៨ ០០០ប្រភេទ មាន អណ្ដើក ក្រពើ បង្កួយ ពស់...។

កង្កែប ប្រហែល ៥ ០០០ប្រភេទ មាន កង្កែប គីង្គក់ សាឡាម៉ង់...។

ត្រី ប្រហែល ២៤ ៥០០ប្រភេទ មាន ត្រីរៀល ឆ្លាម ត្រីសេះសមុទ្រ...។

សត្វឥតឆ្អឹងកង

ពួកវាគ្មានឆ្អឹងខ្នង និងគ្មានឆ្អឹងក្នុងទេ។ សត្វខ្លះមានសំបកក្រឹង ដែលជាគ្រោងឆ្អឹងក្រៅសម្រាប់ការពារការប៉ះទង្គិច និងការយាយី ពីសត្វរំពា។ ខ្លះទៀតមានខ្លួនទន់ ហើយគ្មានគ្រោងឆ្អឹងក្រៅទេ។ ពួកវារក្សារូបរាងបាន ដោយសម្ពាធនៃវត្ថុរាវនៅខាងក្នុងខ្លួនវា។ គេចែកពួកវាជា៣០ក្រុម។ ខាងក្រោមនេះជាក្រុមសំខាន់ៗទាំង៦ :

អាត្រូប៉ូត ប្រហែល១,១លាន ប្រភេទ មានក្ដាម មេអំបៅ ពីងពាង...។

សិប្បីសត្វ ប្រហែល១០០ ០០០ ប្រភេទ មានគ្រុំ ខ្យង មឹក...។

ដង្កូវខ្លួនកង់ ប្រហែល១២ ០០០ ប្រភេទ មានជន្លេន ឈ្លើង ពេញ៉ា...។

ក្នីនៃ ប្រហែល៨ ៥០០ ប្រភេទ មានមេទុយ ផ្កាថ្ម អានេម៉ូន...។

អេកីណូឌែម ប្រហែល៦ ០០០ ប្រភេទ មានតារអន់ ផ្កាយសមុទ្រ...។

ស្ប៉ុងសៀ ប្រហែល១០ ០០០ ប្រភេទ មាន អេប៉ុង...។

លក្ខណៈខុសៗគ្នា...

សត្វជាច្រើនរស់នៅជាក្រុម ដូចជាសត្វម៉ង់សូ(manchot) ខាងលើនេះ។ ការរស់ជាក្រុមជាហ្វូង ផ្តល់សំណាងឱ្យពួកវាអាចរស់រានមានជីវិតតទល់នឹងសត្វរំពា។

ដោយការស្រែកយំ ផ្តែចចក ប្រកាសប្រាប់ហ្វូងឯទៀតថា ពួកវាជាម្ចាស់ដែនដីប្រមាញ់មួយកន្លែងហើយ។

អាកប្បកិរិយា

ដើម្បីមានជីវិតរស់នៅ សត្វទាំងឡាយត្រូវស៊ី និងជៀសវាងកុំឱ្យគេស៊ីខ្លួនឯង។ ពួកវាក៏ត្រូវបង្កើតកូនចៅផងដែរ ដើម្បីកុំឱ្យផុតពូជ។ តម្រូវការទាំងនេះបង្ខំឱ្យពួកវាមានអាកប្បកិរិយាជាក់លាក់។ អាកប្បកិរិយាខ្លះកើតឡើងដោយការរៀន ខ្លះទៀតកើតឡើងដោយសភាវគតិ។ ឧទាហរណ៍ កូនឆ្កែមិនទាន់ទាំងបើកភ្នែកផង អាចរកក្បាលដោះមេវាដើម្បីបៅ។ នៅចំពោះមុខគ្រោះថ្នាក់ ខ្យងលិបចូលទៅក្នុងសំបក ឯពង្រូលមូរខ្លួនជាដុំមូល។ អាកប្បកិរិយាសភាវគតិអាចវិវត្ត ៖ កាលណាសត្វធ្វើអំពើមួយដដែលៗ ជាច្រើនលើកច្រើនគ្រា ចំណេះធ្វើរបស់វាក៏ចំរើនប្រសើរឡើង។

ការទាក់ទងគ្នា

សត្វទាក់ទងឆ្លើយឆ្លងគ្នាដើម្បីរកអាហារ ទាក់ទាញដៃគូ ហៅកូន ឬរត់គេចគ្រោះថ្នាក់... ភាសាតាមរយៈការសំដែងទឹកមុខ ចលនា កិរិយាបថ អាចប្រើការបានពេលនៅជិតៗគ្នា តែពុំអាចប្រើការបានទេនៅក្នុងមហាសមុទ្រ ឬក្នុងព្រៃស្តុក... ក្នុងករណីនេះសត្វត្រូវប្រើសូរ ៖ ឧទាហរណ៍ បាឡែនទាក់ទងគ្នាបានឆ្ងាយមែនទែន ឯសត្វរៃអាចយំឮ

ជាង២គម។ ប្រភេទសត្វនីមួយៗមានសញ្ញាផ្ទាល់ខ្លួន។ សត្វខ្លះដូចជាអំពិលអំពែកប្រើពន្លឺជាសញ្ញា។ សត្វភាគច្រើនក៏បញ្ចេញក្លិនផងដែរ ដើម្បីកំណត់ដែនដី ឬបញ្ជាក់វត្តមានរបស់ខ្លួនប្រាប់ដៃគូ។ សត្វល្អិតឈ្មោលខ្លះរកញីតាមរយៈក្លិន ដែលរសាត់មកតាមខ្យល់។

ការស៊ីអាហារ

សត្វខ្លះជាមំសាសី ឬមំសាហារសត្វ (ពួកវាស៊ីសាច់ជាអាហារ)។ ខ្លះទៀតជាតិណាសី (ពួកវាស៊ីរុក្ខជាតិជាអាហារ)។ មំសាសីដេញចាប់រំពាដោយប្រើកំលាំង និងល្បឿនលឿនរបស់ពួកវា។ តិណាសីមានធ្មេញ និងក្រពះត្រូវនឹងការស៊ីរុក្ខជាតិ។ ដោយរុក្ខជាតិមានសារធាតុចិញ្ចឹមតិចជាងសាច់ តិណាសីត្រូវស៊ីច្រើន និងទំពាយ៉ាងយូរ។ សព្វាសីស៊ីសាច់ផង និងស៊ីរុក្ខជាតិផង។ ភាវៈរស់ទាំងអស់ស៊ីគ្នាជាបន្តបន្ទាប់។ គេនិយាយថា ពួកវាបង្កើតជាខ្សែអាហារនៃសារពាង្គកាយ ដែលមានទំនាក់ទំនងនឹងគ្នា។

សត្វចេះបំភាន់ដែរឬទេ?

គឺពិតជាចេះ! នៅចំពោះមុខសត្រូវ សត្វមិនបង្ហាញការពិតជានិច្ចនោះទេ។ ឆ្មាខំប្រឹងប៉ោងខ្លួន និងឈរជំទើតជើងដើម្បីបន្លំថា ខ្លួនវាធំ។ ត្រីមេអំបៅមានស្លាកខ្មៅមួយធំ រាងដូចភ្នែក សម្រាប់បំភាន់សត្រូវរបស់វាថា ខ្លួនវាធំជាងការពិត។ ឯពស់សម្លាប់កង្កែបម្យ៉ាងនោះធ្វើពុតជាងាប់ ដើម្បីគេចខ្លួនពីសត្វរំពា។

រុក្ខជាតិត្រូវស៊ី ដោយទន្សាយ។

ទន្សាយត្រូវស៊ី ដោយឆ្មាព្រៃ។

ឆ្មាព្រៃត្រូវស៊ី ដោយឆ្កែចចក។

ឆ្កែចចកងាប់ត្រូវស៊ីដោយ រុយ ដង្កូវ ចាក់តើ និងផ្សិត។

ថនិកសត្វជា...

ថ្នាក់ថនិកសត្វមានប្រហែល ៤ ៥០០ប្រភេទ ក្នុងនោះមានមនុស្សផងដែរ។ ពួកថនិកសត្វរស់នៅស្ទើរតែគ្រប់តំបន់ទាំងអស់នៃពិភពលោក។ ជំរករបស់ពួកវាមាននៅលើដី ក្រោមដី និងក្នុងទឹក។

កូនសេះនេះ ធំល្មមណាស់ នៅជិតមេ។ ពេលឃ្លាន វាតែងទៅបៅដោះមេវា។

ប្រចៀវ

គឺជាថនិកសត្វតែមួយគត់ ដែលចេះហើរ។ ក្នុងពេលវិវត្តន៍ ម្រាមក៏លូតវែង ឯដៃក៏ក្លាយជាផ្ទាំងស្លាប ដែលមានស្បែកស្តើងធំៗ។ ពេលហើរ និងរកផ្លូវក្នុងភាពងងឹត ប្រចៀវបញ្ចេញសូរអ៊ុលត្រា ដែលខ្ទាតមកដល់ត្រចៀកវាវិញ ពេលប៉ះនឹងឧបសគ្គ។

លក្ខណៈសំខាន់ៗ

ក្រុម : សត្វឆ្អឹងកង
កំដៅខ្លួន : ឈាមក្តៅ (ថេរកំដៅ) : ៣៧°C ចំពោះមនុស្ស។
មជ្ឈដ្ឋានរស់នៅ : លើដី ក្នុងទឹក និងក្នុងខ្យល់។
ដង្ហើម : តាមសួត។
ការបន្តពូជ : ស្ទើរតែទាំងអស់ជាសត្វវីវីប៉ា។
ការការពារខ្លួន : ស្ទើរតែទាំងអស់មានរោម។
អាហារ : ស៊ីរុក្ខជាតិ ស៊ីសត្វឯទៀត ឬស៊ីសព្វមុខ។